

Maalaiselämää esillä kahdessa museossa

Kovelan konemuseo

Mielenkiintoinen museokohde lähellä Nummi-Pusulaa.

■ Kimmo Kotta

Kovelan kartanoa on viljelty iät ja ajat. Isännistä ensimmäinen oli linnanvouti J.Boose, joka astui remmiin vuonna 1569. Aina 1800-luvulle asti virkatalona toimineella kartanolla on ollut alun kolmatkymmentä hallitsijaa, joukossa on kiintoisia nimiä ja titteleitä, kuten vaikka kapteeniluutnantti Sabelstierna, kruununvouti Woiwalenius ja kivalteri J.G.Brunaeus, joka isännöi vuosina 1801–1802. Brunaeuksen oudohko virkanimike vastaisi nykyistä konstaapelia tai lääninpoliisia.

1940-luvun alussa isännän tehtävät siirtyivät Yrjö Karhulle, joka oli ensimmäisiä luomuviljelyn puolestapuhujia. Yrjö Karhu oli ahkera kirjoittaja ja kartanon viljelykokeilut tulivat laajaan tietosuuteen lehtiartikkelien ja mien opaskirjojen myötä. Ero ja Erkki Karhu ovat viljelleet Kovelaa isänsä luomuperiaatteiden mukaisesti ja koonneet siinä sivussa

Veljekset Erkki ja Eero Karhu hankkivat ensimmäiset museokoneensa 70-luvulla, täyteen vauhtiinsa harrastus kiihtyi kymmenisen vuotta myöhemmin. Nyt traktoreita on vajaat sata, kuvan Fordson F kuuluu kaluston vanhimpiin.

mielenkiintoisen ja monipuolisen maatalousmuseon.

Lehmät ulos ja traktorit sisään

70-luvun alkupuolella Eero ja Erkki alkoivat suunnitella isänsä vuoden -36-mallisen Ford 60 V8-henkilöauton entistämistä. Osienet-

30- ja 40-luvuilla tehtiin runsaasti omatekoisia traktoreita henkilö- ja kuorma-autojen osista, kun tehdastekoiset koneet olivat joko kalliita tai vaikeasti saatavia. Paraisilla toiminut Eriksonin metallipaja teki romutettavista Fordeista ja Letukoista kymmeniä Ideal-merkkisiä autotraktoreita. Tässä varhaista tuotantoa edustavassa koneessa on hyödynnetty T-Fordin tekniikkaa, puurungot vaihtuivat metallisiin, kun pajalle saatiin hitsauslaitteet.

S.G.Nieminen Oy:n valmistamalla S.G-puukaasuttimella saatiin Fordsonista ylivoimaisesti parhaat tehot: korkeapuristeisella (7,8:1) sylinterikanella varustettuna tehoja oli vain 12,5% vähemmän kuin petroolikäyttöisenä, pahimmillaan tehohävikki saattoi olla liki 50%. Kaasukehitin on traktorin vasemmalla puolella, edessä jäädytyn ja karkeasuodatin, oikean lokarin päällä hampulla täytetty hienosuodatin.

Työtä helpottaneita keksintöjä tehtiin myös kyökin puolelle, sitä oivana esimerkkinä entisajan läkkisepän huippuovallus: muotti jolla sai 29 pikkuleipää yhdellä painalluksella.

Tämä ei ole vanhan ajan kylmäilmakuivurin kaksoispuhallin, vaan koneellinen pellavalihta, jota tarvittiin puusolukkojen poistamiseksi pellavakuiduista. Pellavan tie pellolta kankaaksi oli seuraava: nyhtö, kuivaus, rohkiminen, liotus, huuhtominen, kuivaus, loukutus, lihtaus, vitominen, häkylöinti, kehräys ja kutominen.

sintämatkoillaan he tulivat ostaneeksi vanhan "Porilaisen" ja rautapyöräisen Deering 10/20-traktorin. Etenkin traktorit alkoivat kiinnostaa siinä määrin, että Fordin entistämishanke sai toistaiseksi jäädä ja Kovelan alkoi ilmaan-

tua vanhoja koneita. Siihen aikaan veteraanitraktoreita ei juuri keräilty, niinpä veljekset onnistuivat pelastamaan romutukselta monta äärimmäisen harvinaista konetta. Metsien siimeksistä ja riihiin takaa löytyi mm. International 8/16,

S nopea varma edullinen sähkötarvikkeiden toimittaja

Kaikki sähkötarvikkeet mitä tarvitset saat meiltä suoraan varastosta

Uusi yli 4000 tuotteen nettohinnastomme **no 20** on ilmestynyt

Voit tilata sen **ilmaiseksi** kotisivuiltamme: www.finnparttia.fi (13 Mb PDF-tiedostona tai 228 s. kirjana)

Huom. alla esitetyt hinnat ALV 0%

Mittauskeskus IP34 **MK6 AR+PR 278 €**

Ryhmäkeskukset **RK 12 AR IP54 124 €**

RK 15 A IP20 122 €

Finnparttia puh 02-72 72 00

Joutnantie 76, 25500 Perniö, www.finnparttia.fi

Volvo T-43, Deutz F2M, Hanomag R40 ja Ford 9N. Harvinaisempiin löydöksiin kuuluivat myös Massey-Harris Pacemaker, sekä erikoiskorkea County Hi-Drive ja tela-alustainen County CFT, jotka olivat "Mörkö-Major"-pohjaisia erikoismalleja. Kovelan nautakarja laitettiin "korkealaitaiseen" vuonna 1975 ja tyhjilleen jäänyttä kaksikerroksista kivilavetta alettiin täyttää veteraanikoneilla.

Traktorikeikoilla löytyi muutenkin mielenkiintoista: maamootoreita, puimureita, puimakoneita, kaikenlaisia työkoneita, moottorisahoja jne. Niinpä navetta ylisineen oli pian pullollaan erilaisia koneharrastajan aarteita. Kokoelma on laajentunut jatkuvasti, joten lisätalaa on jouduttu rakentamaan pariinkin otteeseen. Tällä hetkellä Kovelassa on vajaat sata traktoria, joista vanhin on vuoden 1919 Fordson. Kiivaista etsinnöistä huolimatta kotimaista Kullervo ei ole onnistuttu löytämään, muutamaa irto-osaa lukuun ottamatta. Myös vanhasta Lanz Bulldogista on jatkuva haku päällä.

Itsepalvelumuseo

Museotoiminta alkoi 90-luvun puolivälissä ja se on alusta saakka hoitunut itsepalveluperiaatteella, eli kokoelmiin on saanut tutustua omia aikojaan, pääsymaksu on laitettu ovenpielessä olevaan lippaaseen. Puolenkymmentä vuotta sitten valmistui päärakennuksen perusteellinen kunnostusremontti ja sinne avattiin erillinen kartano- ja käsityö museo kahvioineen.

Esillä on entisajan kotitalousesineistöä, vaatteita, aseita ja metsästysvälineitä yms. Luomututkija Yrjö Karhun työhuone on esillä alkuperäisassussaan. Elokuun toisena viikonloppuna järjestetään Kovelan jokavuotiset perinneypäivät, jotka ovat toiminnallisimmat mitä Suomesta löytyy. Silloin kynnetään, leikataan ja puidaan ruista, höylätään päreitä jne. Vuositain museoon tutustuu noin 5000 vierailijaa. 1-tien varrella, lähellä Nummi-Pusulan kirkonkylää sijaitseva traktorumuseo on avoinna tiistaista sunnuntaihin klo.10–18, kahvila ja käsityö museo pelkäänsä kesäviikonloppuisin, muina aikoina sopimuksen mukaan. Vierailuista voi sopia puhelimitse numeroissa 019-373 311 / Eero ja Erkki Karhu tai 041-452 5180 / Tuulikki Eloranta.

Kumpaankin museoon voi tutustua netissä osoitteessa www.kovelantraktorumuseo.fi

Jatkosodan aikana Suomeen saatiin vain saksalaisia traktoreita, merkit olivat yleisyysjärjestyksessä Lanz, Hanomag ja Deutz. Kuvan Hanomag R 40 vuodelta -43 oli sen ajan koneeksi valtavan suuri, painoa 3400kg. 4-sylinterisen dieselin tilavuus oli 5,2 litraa ja tehoa löytyi 40 hv 1200 kierroksella.

Suurikokoisilla 2-pyörätraktoreilla uskottiin selvittävän ainakin pienimpien tilojen kaikista töistä. Etenkin saksalaiset merkit olivat paremmin varustettuja kuin monet muunmaalaiset normaalit traktorit, mutta sitä huolimatta sarvitraktorit eivät maatalouskäytössä yleistyneet. Hankintahinta oli korkea ja useita satoja kiloja painavien koneiden hallinta raskasta. Etualalla saksalaiset Holder ja Bungartz, kolmantena englantilainen BMB-Plowmate.

